

ทันตกรรมพระราชทานเคลื่อนที่ คณะทันตแพทยศาสตร์

ผศ.ทพญ.ภัทรภณ รัตนาพันธ์

ผศ.ไชยวุฒิ พลภักษ์งามพันธ์ และทีมงาน

บทคัดย่อ

โครงการทันตกรรมพระราชทาน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการทันตกรรมในรูปแบบทันตกรรมเคลื่อนที่ในท้องถิ่นห่างไกล โดยให้บริการผู้ยากไร้ในถิ่นทุรกันดารได้รับ บริการบำบัดรักษาโรคช่องปาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ให้บริการของศูนย์บริการวิชาการ ได้รับความรู้ ด้านทันตสาธารณสุข ทักษะคิด และพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดีพร้อมทั้งส่งเสริมชุมชนให้เฝ้าระวังทางทันตสุขภาพได้ การดำเนินโครงการเป็นการให้ความรู้แก่ผู้ยากไร้ในถิ่นทุรกันดาร ได้รับบริการบำบัดรักษาโรคภายในช่องปากในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ให้บริการของศูนย์บริการวิชาการ จำนวน 600 คน มีกำหนด 3 ครั้ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2562 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 ณ พื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและพื้นที่ให้บริการของศูนย์บริการวิชาการ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากโรงเรียน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ให้บริการของศูนย์บริการวิชาการ เกิดเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านทันตสาธารณสุข ผลกระทบที่ได้จากการดำเนินโครงการประชาชนในพื้นที่บริการมีสุขภาพฟันที่ดี

คำสำคัญ

ด้วยน้ำพระราชหฤทัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของปวงชนชาวไทย ที่ทรงหยั่งรู้ถึงทุกข์ภัยไข้ เจ็บและทรงมีพระเมตตาเอื้ออาทรห่วงใยอาณาประชาราษฎร์ในท้องถิ่นทุรกันดารทั่วประเทศที่ยากจน และมีปัญหา เรื่องทันตสุขภาพ เป็นสิ่งที่ยากยิ่งที่ประชาราษฎร์เหล่านี้จะหยุดการทำนาทำไร่เพื่อเดินทางไปหาทันตแพทย์ และไม่สามารถเดินทางไปรับบริการการรักษาจากทางราชการได้

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งคือ การให้บริการ ทางด้านวิชาการ อันได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถดูแลสุขภาพช่องปากของชุมชน ได้และให้บริการทางทันตกรรมให้กับประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งประชาชนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนทันตแพทย์ ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการรักษาได้อย่างทั่วถึง และประสบปัญหาทันตกรรม ดังนั้น หน่วยทันตกรรมพระราชทาน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงได้จัดให้มีหน่วยทันตกรรมพระราชทานขึ้น เพื่อออกให้บริการส่งเสริมสุขภาพช่องปากและ ให้บริการทันตกรรมเคลื่อนที่แก่ประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกล และด้อยโอกาสในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

Royal benevolence has brought to Thai people who suffer from illnesses and the impoverished people in the backcountry who have dental problems. The people face difficulty to meet the dentists while they have to work on farming and unable to receive dental services in the worktime.

Faculty of dentistry, Khon Kaen university has the main objective to provide academic services, including: encourage people in north-eastern region to take care of community oral health and provide dental services to north-eastern people. Due to the people in north-eastern region are larger amount than the existed dentists, the people are inaccessible to dental services thoroughly and have dental problems. So, that the mobile dental unit of the faculty of dentistry, Khon Kaen university considered to provide mobile dental care to give dental health promotion and dental services for underprivileged people in remote areas of north eastern region.

บทนำ

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงรับสั่งถามทันตแพทย์เมื่อเสร็จจากรับการถวายการรักษาพระทนต์ความว่า “เวลาพระองค์มีปัญหากับฟันก็มีทันตแพทย์ดูแลรักษา แล้วราษฎรที่อยู่ห่างไกลจะมีทันตแพทย์ช่วยรักษาหรือไม่” โดยมีพระราชกระแส “ฉันต้องการให้หมอช่วยไปดูแล บำบัดทุกข์ ให้แก่เด็กนักเรียนและประชาชนที่อยู่ห่างไกลหมอ” และ “การจะให้ราษฎรที่ยากจนที่มีปัญหาเรื่องฟัน หยุดการทำนา ทำไร่ เดินทางไปหาหมอนั้น เป็นสิ่งที่ยากยิ่ง ในทางตรงกันข้ามหากเป็นการให้บริการเคลื่อนที่ไปสู่ประชาชน ก็จะเป็นการแก้ปัญหาได้ทางหนึ่ง” นำมาซึ่งการจัดตั้งหน่วย ทันตกรรมเคลื่อนที่ส่วนพระองค์ เรียกในเวลาต่อมาว่า “หน่วยทันตกรรมพระราชทาน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรถยนต์ทำฟันเคลื่อนที่ จำนวน 1 คัน เพื่อใช้เป็นหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่ส่วนพระองค์ และทรงประกอบพิธีเจิมรถเพื่อเป็นสิริมงคลเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2513 ณ พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งในเวลาต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานจัดตั้งหน่วยทันตกรรมขึ้นในมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนหลักสูตรทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 6 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อพ.ศ. 2526 มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อ พ.ศ. 2538 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2542 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ พ.ศ. 2543 โดยมีคณะทันตแพทยศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน

ปัจจุบันหน่วยทันตกรรมพระราชทาน คณะทันตแพทยศาสตร์ ได้ดำเนินงานสนองพระราชกระแสข้างต้นมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้พระราชทานจัดตั้งหน่วยทันตกรรมพระราชทาน และเพื่อให้บริการทันตกรรมในรูปแบบทันตกรรมเคลื่อนที่ในท้องถิ่นห่างไกล และให้บริการผู้ยากไร้ในถิ่นทุรกันดาร ได้รับบริการบำบัดรักษาโรคภายในช่องปากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจน เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ด้านทันตสาธารณสุข ทศนคติ และพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดีพร้อมทั้งส่งเสริมชุมชนให้เฝ้าระวังทางทันตสุขภาพได้ยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเผยแพร่พระเกียรติคุณภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. เพื่อให้บริการทันตกรรมในรูปแบบทันตกรรมเคลื่อนที่ในท้องถิ่นห่างไกล และให้บริการผู้ยากไร้
ในถิ่นทุรกันดาร ได้รับบริการบำบัดรักษาโรคภายในช่องปาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ด้านทันตสาธารณสุข ทศนคติ และพฤติกรรมทันตสุขภาพที่ดีพร้อมทั้ง
ส่งเสริมชุมชนให้เฝ้าระวังทางทันตสุขภาพได้

ภาพที่ 1 การให้บริการทางทันตกรรมสำหรับประชาชนทั่วไป

ภาพที่ 2 การให้บริการทางทันตกรรมสำหรับนักเรียน

การดำเนินงาน

ขั้นตอน/กิจกรรม	พ.ศ. 2562					พ.ศ. 2563						
	ต.ค	พ.ย.	ธ.ค	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย
ขั้นเตรียมการ												
1.จัดทำแผนปฏิบัติงานโดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	↔											
2.ประชาสัมพันธ์	↔											
3.ประสานงานกับพื้นที่เป้าหมาย	←											→
4.จัดเตรียมบุคลากรเครื่องมือวัสดุต่าง ๆ ตลอดจนยานพาหนะ	←											→
ขั้นปฏิบัติงาน												
1.ออกให้บริการทางทันตกรรมและให้ทันตสุขศึกษาและส่งต่อผู้ป่วยเพื่อรับการรักษาในกรณีจำเป็น	←											→
ขั้นหลังปฏิบัติงาน												
1.สรุปผลงาน รวบรวมปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อปรับปรุงต่อไป											↔	
2.รวบรวมข้อมูล จัดทำรายงานประจำปี												↔

ผลการดำเนินงาน

ระยะสั้น ประชาชนในพื้นที่บริการได้รับบริการทางทันตกรรมและทันตสุขศึกษาอย่างทั่วถึง

ระยะยาว ประชาชนในพื้นที่บริการได้รับบริการทางด้านทันตกรรมถูกต้องมากขึ้น

การอภิปรายผล

1. ประชาชนในพื้นที่บริการได้รับบริการทางด้านทันตกรรมถูกต้องมากขึ้น
2. ลดปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของผู้ป่วย จากการเจ็บปวดทุกข์ทรมานเกี่ยวกับโรคในช่องปาก
3. ประชาชนและผู้สูงอายุเห็นความสำคัญของฟันและสนใจสุขภาพช่องปากของตนเองและครอบครัวได้ดียิ่งขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ/วิจารณ์

การกระจายโอกาสของการรับบริการทางทันตกรรมและทันตสุขศึกษาทำให้ประชาชนมีสุขภาพร่างกาย
จิตใจที่ดี และมีโอกาสได้รับบริการทั่วถึงทำให้การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

กติติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่อนุมัติงบประมาณสนับสนุน และขอขอบคุณ
ทุกท่านที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่อโครงการในครั้งนี้

.....